

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Regula prima conscientiaë dubiaë. Conscientiam habens, seu
nagativè, seu positive dubiam, an actio hîc & nunc, spectatis omnibus,
licita sit, vel illicita, peccat, peccato ejusdem speciei & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

quò quispiam dubitat, non in ordine ad operandum, sed in ordine ad cognoscendum præcisè. *Practicum* esset, quo quis dubitat in ordine ad operandum, sive in ordine ad praxim. Hoc sensu dubitationem omnem, quâ queritur, an quidpiam bonum sit, an malum, practicam censet Azorius Institut. Moral. l. 2. c. 18. §. *secundo queritur in fin. ubi sic: Tametsi primâ facie ad speculationem pertinere videatur questio, in qua dubitatur, an quidpiam sit malum, an bonum, peccatum, necne: potius ad actionem spectat, & operandi gratiâ, verius quàm sciendi, ista queruntur. Nam idem est querere, an hoc sit peccatum? quod est, an sit faciendum, an cavendum?*

91 *Dubium tamen speculativum* Recentiores vocare solent, illud quo quis dubitat, an aliqua actio, vel omisso, in universum, licita sit vel illicita, v. g. an licitum sit pingere die festo: *Dubium verò practicum*, quo quis dubitat, an aliquid sit licitum, spectatis omnibus circumstantiis particularibus, actionem hinc & nunc in praxi afficientibus, v. g. an tali homini, talibus in circumstantiis constituto, hinc & nunc pingere liceat. Cujusmodi dubium nonnulli, nec ineptè, *practicè practicum* vocant. *Dubium verò de actione in universum*, an licita sit, *speculativè practicum* appellant. Quia non dirigit praxim istius actionis, ut substat omnibus circumstantiis suis, sed abstractè ab illis.

92 2°. dividitur in dubium juris & facti. *Dubium juris* est, quo quis dubitat de lege, præcepto, obligatione, voto, seu quocumque obligationem inducente, quatenus eam inducit, vel de quocumque ad obligationem prærequisito, quâ tali, v. g. de legitima potestate ad obligandum, de legitimitate & valore actus obligantis, &c. Ut enim optimè Bonæ Spei tract. 2. de actib. human. disp. 6. n. 197. omne illud, quod ad aliquid obligat, respectu ejus; ad quod obligat, & quatenus ad illud obligat, participat naturam legis, vel præcepti, seu juris: cum lex, seu præceptum, vel jus, idèd sit jus, sive lex, vel præceptum, quia ad aliquid obligat. *Dubium proinde de eo*, quâ tali, est *dubium juris*. Unde quia votum obligat ad id quod voto promissum est, quatenus ad id obligat, est jus quoddam; nec ut sic aliter pertinet ad factum, quàm lex vel præceptum, quod eatenus ad factum pertinet, quatenus est aliquid factum.

93 *Dubium facti* illud est, quo quis dubitat, an aliquid sit factum, illud secundum se considerando, non quatenus ad aliquid obligat, vel ad aliquam obligationem præsupponitur. Tale est *dubium*, quo quis dubitat, an consenserit tentationi, an fecerit homicidium, an confessus fuerit tale peccatum. Unde *dubium de eodem facto*, diversimodè considerato, sub una consideratione esse potest *dubium juris*, sub alia *dubium facti*: v. g. *dubium de parato homicidio*, vel contracto liberè *matrimo-*

Tom. I.

onio, ibi præcisè sistendo, est *dubium facti*; si autem homicidium consideretur, quatenus irregularitatem inducit, & matrimonium, quatenus obligat ad reddendum debitum, est *dubium juris*.

Porro *dubium juris* variis modis contingit. 1°. si quis dubitet, an ista actio in specie justa sit, necne. 2°. si sciens esse in specie justam, dubitet, an in his vel istis particularibus circumstantiis licita sit, v. g. mendacium hinc & nunc, ad salvandam vitam patris. 3°. si dubitet, an non solùm licita sit, sed an præcepta, v. g. an oporteat infirmo potius subvehire, quàm Sacrum audire, die festo, dum non potest simul utrumque. Videri potest hæc de re Becanus in Sum. p. 2. tr. 1. cap. 4. q. 8.

CAPUT X.

Regula prima conscientia dubia. Conscientiam habens, seu negativè, seu positivè dubiam, an actio hic & nunc, spectatis omnibus, licita sit, vel illicita, peccat, peccato ejusdem speciei & gravitatis, de quo dubitat, si eam faciat, dubio manente.

Ratio est 1°. quia non agit ex fide. Omne autem quod non est ex fide, peccatum est. Rom. 14.

2°. quia volens & sciens exponit se periculo committendi hinc & nunc illud peccatum, de quo dubitat, dum ad actionem illam procedit cum tali dubio, atque adèd cum advertentia istius periculi. Cum tantam videat apparentiam quòd sit, quàm quòd non sit istud peccatum, nec magis judicet illud non esse quàm esse.

3°. quia naturæ lumine notum est, Dei legem, amicitiamque ab eo parviseri, qui facit id de quo dubitat esse offensam Dei. Cum amicitie lex veret id fieri, quo dubitamus animum amici offendendum, & ipsimet Ethnici naturali lumine agnoverint, nefas esse id agere, quod verè dubies, *aquum sit, an iniquum.*

CAPUT XI.

Regula secunda. Conscientiam habens negativè dubiam, an actio hic & nunc licita sit, vel illicita, si post debitam inquisitionem, nulla ipsi ratio, vel auctoritas probabilis occurrat, quòd illicita sit, deposito dubio, tamquam irrationabili, non prohibetur illam ponere.

ITa Homem de conscientia cap. 3. n. 38. Scilderet. 3. n. 5. Celladeus tr. de recta doctrina mortum L. 4. q. 1. & seqq. Procedit autem assertio de dubio negativo, prout illud explicant Joannes Cardenas in Christi Theol. to. 1. tr. 1. disp. 6. n. 15. Tamburinus l. 1. in Decal. c. 3. §. 1. n. 5. & plerique alii Recentiores, aientes, *dubium negativum esse*, quo quis dubitat, nullâ occurrente ratione, pro alterutra parte contradictionis. Vel prout ex-

A a a a